

Iskaja vsak četrtik
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za štiri leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelju v tiskarni
sv. Cirila, karolske
ulice št. 5. List se
pošilja, da se odpovedi.

Bolezniki katol. tis-
karnega društva do-
birajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Poznamo listi dobje
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Recepti se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oglasila se plačuje
od navadne vrednote,
če se natane enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 9.

V Mariboru, dne 27. februarja 1902.

Tečaj XXXVI.

Politični shod v Poljčanah.

Zborovanja katoliško-političnega društva za slovenjebistriški okraj so bila dosedaj še vedno zanimiva. In tudi zadnji shod dne 23. febr. v Poljčanah ni zaostal za prejšnjimi. To društvo se ne boji pokazati svoje barve. Pokazalo je že, da se bori za kmetijske koristi, pokazalo je, da stoji pod katoliško zastavo in zadnje poljčansko zborovanje je pokazalo, ako je sploh še kdo dvomil o tem, da je društvo tudi za brezobzirno narodno politiko. Prizor, ko so kmetje-zborovalci zahtevali odločnega nastopa naših poslancev v zadevi celjske slovenske gimnazije, ko so hoteli pojasniti, ali sta res dva slovenska poslancev zakrivila zmešnjavo zaradi Celja, in ko so izrekli nezaupanje baronu Morseyu, poslancu V. srednještajerske kurije zaradi njegovega glasovanja proti slovenskim gimnazijskim razredom v Celju, ti prizori so nam pričali, da naši kmetje z umom in srcem sledijo našim političnim dogodkom. Zborovanje je vodil z veliko spretnostjo predsednik kmet Josip Onič. Kmetkega ljudstva je bilo mnogo navzočega. Izmed poslancev so prihiteli na zborovanje državni poslanec g. Fr. Robič ter deželna poslanca gg. dr. Ivan Dečko in dr. Fr. Rosina. Govorili so

gg. Fr. Robič, dr. Rosina, Mlakar, Medved. G. Fr. Robič je govoril o političnem položaju. Nekoliko mest njegovega govora hočemo tukaj priobčiti:

Že pred Božičem je državna zbornica dognala za kmeta važen zakon o kmetijskih združenjih, organizacijah. Naš kmet propada, zadoljuje se, da je strah. Kmetje ne živijo danes več od čistega dohodka, ki bi ga moralo zemljišče prinašati, oni živijo že od kapitala. Po božičnih praznikih se je posvetoval proračunski odsek, v katerem sva koristila slovenskega ljudstva zastopala jaz in Povše. Kazal sem v odseku, kako se tudi v gospodarskem oziru Spodnještajersko dosledno zanemarja: glede uravnave rek in potokov in glede cest, dalje da nimamo ne sadjarske, ne vinarske, ne kmetijske, ne rokodelske, ne obrtne šole. Z ostro besedo sem bičal postopanje deželnega zbora in deželno-šolskega nadzorništva pri uravnavi učiteljskih plač. Ta uravnavna nalaga davkoplačevalcem nezno bremena, a ostala je brez vsakega uspeha — pomanjkanje učiteljev narašča. Pri nastavljanju sodnikov se deželno nadzorišče ne ozira na kmetijsko prebivalstvo, ampak nastavlja sodnike, katere želi nemško-nacionalna stranka.

Preidem na celjsko vprašanje. Poročevalec o srednjem šolstvu grof Stürgkh je odseku nasvetoval, naj vlada celjsko nemško-slovensko gimnazijo polagoma opusti, nemško-slovenske vsporednice na mariborski gimnaziji pa naj odcepi od cele gimnazije

ter naj da Slovincem samo nižji gimnazij. (Klici: Kaj tega grofa Slovenci brigajo?) Ako imam jaz pri tej stvari kakšno zaslugo, potem je ta: da sem v prvem trenutku izprevidel, da so Nemci nastavili past, v katero naj bi se ujeli slovenski poslanci. Nemci so hoteli dve muhi ubiti z enim udarcem. Preslepiti so hoteli pod krinko pravicoljublja ne samo poslance, marveč tudi javnost. (Klici: Naj gredo na Prajzovsko!) Odločno in neustrašeno sem v proračunskem odseku naglašal, da nam hočejo po nasvetu grofa Stürgkha ugonobiti vse slovensko srednješolstvo na Štajerskem. (Klici: Hvala Vam! Živijo Robič!) Naučni minister mi je odgovoril tako, da se je videla njegova naklonjenost do Nemcev. Odgovor nas slovenskih poslancev ni zadovoljil. Stürgkhov predlog, da se celjska gimnazija odpravi, mariborska pa poniža, je bil sprejet s 25 proti 23 glasom. Glasovala sta proti nam tudi dr. Fuchs in baron Morsey ter socijaldemokrat Pernersdorfer. (Ogorčeni klici: Fej! Proč z Morseyem! Sramota!) Po tem glasovanju nas je bila večina jugoslovanskih poslancev za obstrukcijo. (Viharni klici: Živela obstrukcija! Začnite z Wolfovi inštrumenti! S poleni nam priborite pravice!) Jaz, dr. Šuštersič in Pogačnik smo imeli že pripravljene nujne predloge, da z njimi začnemo obstrukcijo. (Klici: Zakaj niste začeli? To ni prav!) Ko je vlada videla nevarnost, je poklical ministerski predsednik jugoslovanske poslance k sebi ter nam dal o celjski zadevi taka pojasnila, da se nam ni zdelo več potrebno misliti na najsikrajnejša sredstva. (Klici: Čujmo! Kaj je povedal minister?)

Listek.

Češčena bodi kraljica...

Zahajajoče solnce je z zadnjimi žarki poljubljalo vrhove mogočnih gora, ter je od zelenih gozdov se poslavljaje zlatilo bele stene prijazne kapelice, stoječe ob robu temnega gozda.

V kapeli, pred podobo preblazene Device, kleči s sklenjenima rokama mlada deklica. Angelsko mili obrazek obroblijo zlato rumeni lasje, in nedolžno oko je zaupljivo vprto v rajsko milo obličje nebeske Kraljice.

Uboga Lisetta! Jedva je minulo dve leti, kar ji je ljubi Bog vzel skrbnega očeta, in danes so ji pokopali ljubljeno mamico. Z gomile drage matere hitelo je zapuščeno 10-letno dete v kapelo, kjer jo najdemo pred podobo preblazene Device.

Kako zaupno dviga nedolžne ročice proti Njej, ki je Tolažnica žalostnih, iz angelsko čistega srca kipi proti nebu vroča prošnja, naj bode Ona, ki je Mati sirot in zapuščenih, tudi njena Mati, varhinja in voditeljica.

V pobožno molitev zatopljen začuje za seboj korake in ozrši se, zagleda na pragu kapelice moža oblečenega v lovsko obleko. Črna brada obraščala je rujavi od solnca

ožgani obraz, in kodrasti lasje padali so neredno na visoko, ponosno čelo, izpod katerega sta dve divji očesi nekako zasmehljivo gledali malo Lisetto.

Deklica, pri prvem pogledu sicer nekoliko prestrašena, ojači se kmalu in otroško priprosto nagovori tujca:

«Ste li prišli tudi Vi molit k preblazeni Devici?»

Toda ubogo dete prestraši se še bolj, ko ji tujec osorno odgovori:

«Ne otrok, za moža se ne spodobi, da bi se klanjal ženskim podobam, nekdanj da, bil sem tako neumen, toda sedaj ne več.»

«Neumen?» odvrne otrok pogumno, «je li neumnost častiti preblazeno Devico? Ah glejte kako je lepa! gotovo Ona tudi Vas ljubi, poklekajte vendar in molite z menoj.»

«Dete, da bi ti znalo kedo sem jaz, ne bi govorilo tako», odvrne tujec.

«Kedo pa ste vendar?» vpraša radovedno Lisetta.

«Si li čula kedaj ime — Carlo Benzoni?»

«O da! mnogokrat, tako se zove vodja roparjev, ki so že toliko popotnikov oropali in pomorili. In jaz sem vedno molila za Karla Benzoni-ja, da bi se poboljšal.»

«Otrok moj, Carlo Benzoni sem jaz», odvrne tujec ginjen, «le moli za me, morda

te Bog usliši». S temi besedami obrne se ter hoče oditi.

«Ne, ne», vzklikne deklica, «sedaj pa le poklekajte z menoj in prosite Marijo odpustjenja, oh saj ona je tako dobra, gotovo Vam odpusti.»

«Ne, dete», odvrne ropar, «jaz že davno ne znam moliti.»

«Ne znate moliti?» začudi se deklica. «Vas li Vaša mamica ni učila moliti? ali Vam je morda že umrla? O, le poklekajte in molite z menoj, vsaj „Češčena bodi Kraljica“, to gotovo znate!»

In roparja za roko nazaj potegnivši poklekne pred altarček in roke sklenivši začne z milim glasom:

«Češčena bodi kraljica mati milosti...»

Nehote pokleknil je ropar v ozadju kapelice, ter ginjen poslušal molitev nedolžnega otroka.

In ko je deklica dospela do besed: «O milostljiva, o dobrotljiva, o sladka Devica Marija!» kanila je divjemu roparju z očesa svitla solza in kakor da se sramuje mehkih občutkov, planil je kvisku, iztrgal deklici križec, katerega je med molitvijo držala v sklenjenih rokah, ter naglim korakom odšel v divji, temni gozd....

Slovenski možje, taki pogovori so tajni in celi stvari bi škodoval, ako bi tajnost izdal. Jaz vas zagotavljam, da smo poslanci vedno imeli pred očmi čast in korist slovenskega ljudstva!

Častna dolžnost mi je, tudi tukaj povdarjati, da so me v proračunskem odseku v trenutku, za Slovence usodnem, možato podpirali prijatelj Povše, Mladočehi dr. Herold, dr. Stranski, dr. Fort in tudi Poljaki. Častna dolžnost mi je tudi izjaviti, da me je v tem težavnem vprašanju podpiral tudi «Slovanski centum», njemu na čelu pred vsem z vso odločnostjo in enerzijsko dr. Šušteršič. (Klici: Živijo Šušteršič!)

Grof Stürgkh je hotel tudi mene prepričati, da je njegova resolucija brez vse nevarnosti. Pridobil je češkega poslanca, — (čujte slovenski graški akademiki, ki ste poslali pač Mladočehom zahvalo za nastopanje v celjski zadevi, g. Robiča pa ste prezrili! Opomba uredništva.) — da bi me spravil na pot pogajanja in sicer na podlagi, da bi se odstranili nemško-slovenski razredi v Celju. A jaz sem bil in sem še danes na stališču, da je v tem vprašanju vsako pogajanje nemogoče. (Gromovito pritrdjevanje.) Pogajal bi se (nemški) volk s (slovenskim) jagnjetom! (Tako je!) Kdo je za tako pogajanje, ta nima čuta za čast slovenskega naroda, ne za korist slovenskega ljudstva! (Burno dolgotrajno pritrdjevanje.) To je moje stališče, jaz ne morem drugače, Bog pomagaj! (Vsestransko odobravanje, klici: Živijo Robič!)

Na vrsto so prišla vprašanja do gosp. poslanca. Predsednik Josip Onič vpraša, ali je obljuba ministrskega predsednika res taka, da ni bilo treba začeti takoj z obstrukcijo. Gosp. Robič potrди, da je bila taka. Predsednik vpraša nadalje, ali je res, da sta dva slovenska poslanca delala v celjski zadevi politiko na svojo roko? Poslanec g. Robič odgovori:

To se ne da dokazati, da sta slovenska poslanca zakrivila zmešnjavo v celjski zadevi. Sicer pa sedaj ne smemo cepiti svojih moči, ampak zbirati svoje sile, nastopati skupno! Resnica se bo že pokazala pri volitvah! (Začudenje, vskliki, nemir!)

Zborovalci vzamejo odgovor na znanje, in g. predsednik Onič predlaga zaupanje poslancu, ki se z navdušenjem in enoglasno sprejme. G. Medved še posebej predlaga poslancu zahvalo za letošnje delovanje v pro-

računskem odseku. G. Novak predlaga slednjič vsem slovenskim in slovanskim poslancem zahvalo zaradi zadržanja v celjski zadevi. Oboje sprejeto.

Nato še je govoril deželni poslanec g. dr. Rosina o kmetijskih zadrukah, g. Fr. Mlakar o vinski kupčiji in g. Martin Medved o občinskih volitvah, ki se bodo kmalu vršile v Poljčanah.

Sklepi, ki so se sprejeli: Državnim poslancem se naroča obstrukcija, ako bi nastala nevarnost za slovensko gimnazijo v Celju; g. Morseyu se izreče nezaupanje in ogorčenje, ker je glasoval proti koristim svojih slovenskih volilcev; do vlade se izreče zahteva, da se trgovinska pogodba z Italijo ne ponovi na škodo avstrijskih vinogradnikov.

G. Onič se je zahvalil še enkrat govornikom in zborovalcem ter zaključil zborovanje.

Državni zbor.

Dunaj, 25. svečana 1902.

Dohodki in stroški Avstrije za leto 1902.

Ker se ravno zdaj vrši razprava o dohodkih in stroških naše državne polovice (Avstrije), bodo »Gospodarjeve« bralce zanimala sledeče številke:

Stroški za tekoče leto so proračunjeni na 1.685.117.944 K dohodki pa 1.685.966.537 K preostalo bi torej 848.413 K. Med stroški se nahaja 263.479.377 K za skupne drž. potrebe (vojaštvo, zunanje zadeve). Stroški za notranje ministrstvo so proračunjeni na 68.033.678 K (v tej vsoti so zapopadani tudi prispevki za ceste in vodne zgradbe). Stroški za deželno brambo in orožništvo 60.823.851 K. Stroški za naučno ministrstvo 79.098.299 K. Stroški za finančno ministrstvo 275.499.513 K. (V tej vsoti je vračunjenih 25.200.000 K, katere prejmejo posamezne dežele kot državni prispevek od osebne dohodarnice iz žganjarine). — Trgovinsko ministrstvo potrebuje 130.413.080 K. Železniško ministrstvo potrebuje 242.592.720 K. Poljedelsko ministrstvo potrebuje 46.050.002 K. Pravosodno ministrstvo potrebuje 71.337.631 K. Najvišji računski dvor potrebuje 460.800 K. Pokojninski zaklad potrebuje 60.276.080 K. Razne podpore in doklade 16.618.110 K. Obresti in povračila državnega dolga 353.913.528 K. Uprava državnega dolga 1.304.045 K.

Nekaj let pozneje prejela je sestra Marija od predstojnika bližnjega samostana zadnji pozdrav in blagoslov v Gospodu zaspalega očeta Franciška, nekda — Karla Benzonijsa.

P. L.

Čudoviti talenti.

Leta 1867. rodil se je na Pijemontežkem fantič, otrok ubožnih starišev. Pasel je nekaj časa živino; bil je navaden, reven pastirček. Silil je vendar vedno in prosil, da bi ga poslali v šolo. Še le šest let star, kazal je posebno nagnjenje do številenja in sploh do računstva, dasi ni poznal ne črk, ne števil.

Bilo mu je ime Jakob Inandi.

Gre v šolo. Pride do gimnazije, to je v latinske šole, toda ni slo. Ne gre mu v glavo ne to ne ono, nima veselja ne do ene, ne do druge tvarine, mikalo in veselilo ga je edino le računstvo in računanje. V tem je kazal in razodeval posebno zmožnost, izreden talent. Vse drugo je bilo zanj puhlo, prazno in nerazumljivo.

Vse se mu čudi, vse tega učenca občuduje! Profesorji sami strmijo, odkod ta dar in ta spretnost. Najtežavnije naloge rešil je v enem hipu, in računi, v katerih so si nje-

Dohodki leta 1902.

Zemljiški davek 54.800.000 K, hišni razredni davek 9.820.000 K, hišno najemninski davek 61.200.000 K, pridobninski davek 34.400.000 K, pridobnina od podjetij 50.995.000 K, rentni davek 7.500.000 K, osebna dohodarina 48.150.000 K, eksekucijske pristojbine 1.955.000 K, zganjarina 90.000.000 K, dac od vina 11.050.000 K, dac od piva 77.800.000 K, dac od mesa 15.550.000 K, dohodki od sladkorja 95.900.000 K, dohodki od petroleja 17.400.000 K, dohodki od soli 46.197.000 K, dohodki od tobaka 220.101.200 K, koleki 44.590.000 K, pristojbine 101.855.000 K, loterija 30.535.000 K itd. itd.

Tržaške zadeve.

Izmed slovenskih in hrvatskih poslancev so izvoljeni v odsek, ki se peča z dogodki v Trstu in s sodnim stanom: Vitez Berks, dr. Gregorčič, Spinčič, dr. Šušteršič in dr. Tavčar.

Papeževa petindvajsetletnica.

Veselega dogodka, da so sivi starček Leon XIII. dočakali 25letnico svojega vladarstva, so se spominjali tudi krščanski poslanci državnega zbora. V imenu slovanskega središča so častitali papeževemu poslancu na Dunaju, nadškofu Talijani: Dr. Šušteršič, dr. Hruban in Barwinski; v imenu hrvatsko slovanskega kluba: Dr. Ploj, Spinčič in dva Dalmatinca. Častitali so dalje Poljaki, katoliški Nemci, češki veleposestniki, krščanski socijanci in štirje katoliški Italijani. Papeževa poslanca je silno veselilo, da so se razne stranke državnega zbora po svojih zastopnikih vdeleževale redke slavnosti. V imenu dunajskega mesta so sli častitlat župan dr. Lueger in obadva podžupana. Vse tri stranke gospodske zbornice so častitale po svojih voditeljih.

Proračunska obravnava.

Te dni se vrši splošna razprava o državnem proračunu. Vsaka stranka izraža pri tej priliki svoje težnje in tožbe. Prvi je govoril Čeh dr. Gregor, ki je zahteval spremembo volilnega reda, da pride v državni zbor vsakemu narodu primerno število poslancev, kar se po zdajšnji postavi ne godi, ker je volilna pravica prikrojena na korist nemškemu narodu. V imenu slovanskega središča je izražal razne pritožbe Rusinov v Bukovini profesor Pihuljak, kateri je tudi izjavil, da slovanski centum bo sicer glasoval za to, da se preide v nadrobno razpravo državnega proračuna, da se pa s tem ne zaveže, kako bo glasoval v tretjem branju. Za nadrobno razpravo pa glasuje radi tega, da imamo priložnost izražati pri posameznih točkah

Mlada Lisetta bivala je po smrti svoje matere pri neki teti, katera jo je ljubeč ko lastno dete skrbno vzgojevala.

Nedolžno čisto srce darovala je v svojem 20. letu popolnoma nebeskemu ženinu, ter je stopila v samostan usmiljenih sester. Kot redovnica prejela je ime: »sestra Marija« ter je tako pod vodstvom nebeske Kraljice darovala celo svoje življenje terpečemu človeštvu. Ropar Benzoni izginil ji je že davno iz spomina, ker itak ni bilo ničesar več čuti o njem.

Kar jo nekega dne nenadoma pokličejo v govorilnico. Vstopivši zagleda pred seboj častitljivega starčka, v redovni obleki, kateri jo po prijaznem pozdravu nagovori:

«Me li še poznate, častita sestra?»

Predno je bilo mladi redovnici mogoče odgovoriti, potegne starček iz nedrja križec ter ji ga poda z besedami:

«Pred 15timi leti, častita sestra, vzel sem Vam kot Carlo Benzoni ta križec, in kot oče Francišek Vam ga danes hvaležnim srcem vračam. Spominajte se me, prosim, v molitvi. Z Bogom!»

Izreši pokloni se strmeči redovnici in naglim korakom odide.

govori součenci glave belili cele dni, bili so mu igrača.

Kaj storiti?! Ker za drugo ni bil, ko za aritmetiko, to je računstvo, pusti šole in gre med svet. Potuje po raznih krajih, ter razodeva svoj talent in um po vseh glavnejših mestih in to v pričo učenih glav in polno ljudstva. Prehodil je Belgijo, Švico, da celo Ameriko. Povsod so se čudili nenavadnim zmožnostim. V Parizu je imel 850 predstav, kjer mu je vse ploskalo.

Tudi na Dunaju je bil. V par minutah, da celo v sekundah, rešil je tudi najbolj zvita vprašanja in naloge in to brez težave, brez papirja, brez risala, večkrat smehlja je in norčevaje se! Pač čudno!

«Danes je 16. marcija», rekel je v nekem zbirališču navzočemu mlademu gospodu, ki je bil zraven njega, «no, povejte mi vi, kedaj ste rojeni?»

Oni: «Bil sem rojen 16. marcija l. 1864.»

Dobro! Utihne za eno minuto. Na to pravi: «Prav! vi ste rojeni na sredo in imate zdaj 32 let, 9 mesecev in 1 dan; to znaša: 17.209.440 minut!» Pač nerazumljiva prikazen! Ta človek še živi in se kaže po mestih.

Kaj pa to? Na Nemškem je bil malo-umen otrok, ki je komaj govoril in vendar